

šni so: hranilnice, posojilnice potem zadruga in društva itd.

Živa resnica!

Javno postopanje pri sodnji bi marsiktere ga vohrnika na beli dan spravilo in pred vsemi poštenjaki osramotilo. Krepki upljiv Cerkve širi vero v Boga, vzbuja in ravna vest in goji pravo poštenost in krščansko ljubezen. Hranilnice, posebno pa posojilnice pomagajo ljudem do denarjev, da njim ni treba zahajati k vohrniku. Zato nas veseli videvše, kako se na slovenskem Stajerskem snuje vedno več šparkas in posojilnic. Pa še njih je premalo. Pri šparkasah je ta napaka, da človeka veliko stroškov in časa stane, preden se denar vzdigne. Nekatere posojilnice pa preveč dobička iščejo. Kmetiskim ljudem bi tedaj zoper vohrnijo najbolj pomagale posojilnice, kakoršno imajo mariborski nemški obrtniki, in kakoršno za mariborsko slovensko okolico snuje tukajšno kat. polit. društvo. Namreč več vrlih človekoljubov vložijo denarjev v posojilnico. Ta njim na leto daja 5 procentov obresti. (No šparkasa tudi ne daja več). Posojilnica pa ne smeje više kakor za 5¹/₂ procentov izposojevati. Taka posojilnica je ljudem v sili zaželjena in hitra pomoč, zoper vohrnijstvo pa krepka obramba. Pri omenjeni nemški posojilnici ali aushilfskassi se je pretekli mesec vložilo 46.000 gld. in izposodilo 45.000. Kolika dobrota! Domoljubi, pomislimo to!

Cerkvene zadeve.

Družba duhovnikov Lavantinske škofije.

F. J. B. Denašnjemu listu „Sl. Gosp.“ je pridjan račun „Družbe duhovnikov Lavantinske škofije“. Da dragi čitatelj, računa ne prezreš, kakor reči, ki te ne briga, pišemo v pojasnenje kratek so-stavek o imenovani družbi.

Delavec je svojega plačila vreden. Tako veli sv. pismo, tako zahteva tudi pamet človeška. Čem pridnejše pa kdo dela, tem večje plačilo se mu tudi spodobi; in čem težavnejša je služba, tem boljši mora biti tudi zaslužek.

In prav to je bilo stališče, na katero so se pospeli naši predniki, gledé dohodkov duhovskega stanú. Da bi duhovnikov, ki opravljajo najsvetejšo službo, in kot pastirji črede Kristusove nosijo breme odgovornosti polno, skrb za vsakdanji kruh ne trla, ter jih v prebelaženem poslu ne ovirala, so jim omislili dovoljnih, deloma obilnih dohodkov. —

Pa kar so oni ustanovili, je nemili čas razdjal. Nekdaj tako obilni dohodki duhovskih služeb so se sčasoma skrčili in znižali, tu pa tam do konca pogubili. Kamo so prešli in kako zgihnoli, tega razkazovati nečemo. Vsaj jih niso domače roke napravile.

Dendanes ima večina duhovnih gospodov tako pičlo in nedostojno plačo, da nikakor ne morejo

svojemu stanu primerno se nositi, še manje pa si za vede potrebnih knjig in časnikov kupovati. To je resnica, katere nihče, ki dotične razmere pozna, tajil ne bode. In ako duhovnik onemore, ter za opravljanje svoje službe, bodi si že zavoljo starosti, bodi si zavoljo bolezni, več sposoben ni, dobi 200, in ako se prav posreči, 300 gld. penzije; tedaj znesek gotovo na pol prenizek, da bi za hrano, opravo stanišče, zdravila ter druge potrebe ostarelega in bolehnega človeka zadosti bilo. Pregovor, da „Dominus vobiscum“ še nikoli ni kruha stradal, nekdanj resničen, proti lažnjiv postati.

Spoznanje o nedovoljnosti plače duhovnikov, in zares krščanska želja, možem, ki se tretjino svojega življenja po šolah z učenostjo trudijo, potem pa preimeniten in v sedanjih časih pretežaven posel opravljajo, skrb za vsakdanji kruh zljajšati: je vzbudila ter ustanovila po raznih škofijah družbe z namenom duhovnikom v pomanjkanji in revščini na pomoč priti.

Tudi v naši Lavantinski škofiji se je leta 1873. osnovala družba z enakim namenom. Vlada njo je potrdila in milostljivi knez in škof so njej pokrovitelj. Vsled svojih pravil (§. 3) podpira službe duhovnikov (družbenike), katerih uboštvo je obče znano ali dopričano, zlasti, ako p o d postavno kongruo stojé, ali so od kakih nesreč zadeti. Podpira tudi bolene, onemogle in doslužene družbenike. Še le poldrugo leto stara družba lepo raste. Dosedaj šteje 214 dejanskih udov in nje premoženje znaša 20.891 gld. 25 kr. a. v. Prav čvrsto in plodovito se bode pa vkoreninila še le tedaj, ko njo bodo svetovnjaki podpirali in v duhu krščanke darežljivosti ubogih duhovnikov se spominjali. Na nje se ozirajo tudi pravila družbe; kajti tretja točka §. 5 se glasi: Dohodki družbe so: Darovi in poročila duhovnikov in svetovnjakov. Tedaj svetovnjakom so te vrstice prav za prav namenjene in do njih se pošlje prijazna beseda: Podpirajte družbo duhovnikov!

Nikar ne ugovarjajte: „Imamo že tako plačila čez glavo in jim skorej ne bomo več kos“. Do takih ni poslana naša beseda. Marveč naša prošnja gre do tistih, kojim je Bog premoženja dal, in kar je še več, blago, dobro in krščanske ljubezni polno srce. Njim naj velja naša prošnja, ki si s posvetnim blagom kupujejo nebeška prebivališča; njim ki nahranijo lačnega soseda, oblečejo zapuščeno siroto, kinčijo veže božje. Menimo namreč, da kdor ubogemu duhovniku pomore, stori dobro delo; in prav do pike tu izpolnjuje besedo Gospodovo: Kar ste enemu izmed mojih bratov storili, ste meni storili.

Gospodarske stvari.

Živinoreja pa 51. občni zbor kmetijske družbe v Gradcu.

Ta družba je od 23.—26. februarja t. l. ob-

hajala v Gradcu svoj 51. občni zbor. Zastopanih bilo je 45 od 56 podružnic. Kmetijske družbe v Innsbrucku, v Ljubljani, v Lvovu, v Lincu, v Gorici, v Rovinju, v Tropavi, v Zagrebu, na Dunaju, v Celovcu, v Pragi, potem štaj. svilorejska in vrtinarska družba so tudi poslale svoje zastopnike. Zborovalo se je pod predsedništvom znanega dr. Blagotinška Kaisersfelda.

Razgovarjalo se je o mnogih gospodarskih stvareh. Najprvle o tem, kako bi se z denarji, ki njih je država dovolila kot državno podporo, najbolje dala povzdignoti goveja živinoreja? Govorilo se je tukaj marsikaj a naposled sklenolo: 1. v vsakem okraji (becirku) se ima vsako leto napraviti razstava bikov. Premije dobijo vendar le tisti biki, kateri so za plemo. 2. na Gornjem Štajerskem se napravi vsako leto splošna velika razstava goveje živine. Premije pa se delivajo le kravam, voličem in telicam. 3. se ima poskrbeti za novo postavo, po kateri bo vsak posestnik primoran, svojega bika prignati na okrajno razstavo bikov. Tukaj se bo razsodilo, ali je bik za plemo ali ne. Če je za plemo, potem dobi dovoljenje za spuščanje. (Sprunglizenz.) 4. postava od l. 1868. se ima tako preurediti, da bo vsaka srenja primorana, skrbeti za bika, ki so dobri za spuščanje. 5. na srednjem Štajerskem se napravi vsako leto ena velika razstava goveje živine. Enaka velja za slovenski Štajer. Vendar pri teh razstavah se ne smejo deliti državne premije, razun če se živina muredoljskega, mariohoferskega itd. plemena na razstavo prižene. Temu nasvetu sta ugovarjala baron Egger in pa zastopnik ljutomerske podružnice. Prvi je rekel, da nekaka enakopravnost vendar brani, domačim živinskim plemenom, ki so dalječ po srednjem in slovenskem Štajerskem razširjena, popolnem pristriči državno podporo. Drugi je takisto trdil, zraven pa še dostavil, da je tistih 5 ali 6 gornještajerskih bikov, ki so se omislili za ljutomerski okraj, popolnem za nič in zastonj. Ne morejo se našem krajem privaditi, nečejo se radi ploditi in to, kar še zaplodijo, je le mršavo in bodikaj živinstvo. Zato se naj za povzdigo našega, domačega plemena kaj stori z denarji iz državne podpore. Toda modre besede vrlih mož bile so zastonj. Slovenci ne dobimo ničesar iz državne podpore, čemur se nikakor ne čudimo. Vsaj že precej časa poznamo nemško navado v tacih rečeh.

Sklenolo se je tudi, da, če bi od državne podpore kaj denarjev ostalo in če bi štajerski deželni zbor 3000 gld. dodjal, se imajo biki muredoljskega, mariohoferskega, progastega ali prekastega in murskega plemena kupovati in potem po dražbi med kmetovalce razprodajati. Ker pa biki teh plemen večidel za naše kraje ne sodijo, zato tudi tukaj Slovenci ne dobimo ničesar. Zadovoljni bodemo morali biti, če le nekatere premije

vlovimo, ki jih bodeta štajerski zbor in pa kmetijska družba odmeriti biagovolila.

Akoravno pa nam ni vse povoljno, kar je tukaj občni zbor sklenol, vendar priznamo, da so nekateri njegovih sklepov hvalevredni in utegnejo živinoreji na korist biti, če se bodo vestno izvrševali.

Drugi predmet, o katerem se je občni zbor kmetijske družbe razgovarjal, zadeva ponarejenje vina.

Kako se napravi vrt?

Vrt pri hiši imeti je lepa, prijetna pa tudi koristna reč. Ali mnogo slovenskih gospodinj še tega ne veruje. Poznamo ves, ki ima blizo 200 gospodinj. Toda skoro nobena nima vrtiča. Pač pa je blizo vesi vrtnar, kateremu več denarja vpšejo, kakor bi bilo treba in kakor pravo gospodinstvo pripušča. Za vsakdanje kuhinske potrebe bi naj imela vsaka gospodinja svoj vrtič.

No in kako se vrt napravi? Kdor si zamore in hoče napraviti vrt, ta naj pomisli sledeče opazke, katere so posnete iz vrtnarskih knjig, ki so se že tiskale 13krat. V njih se svetuje, da se najprvle prostor za vrt izbere mogoče blizo hiše. Iz njega si gospodinja lahko hitro prinese, česar njej je treba. Tudi lahko kedaj boji v nja stopi in dela. Vrti, ki so predaleč od hiše, se radi zanemarjajo.

Pa tudi na lepoto se naj gleda, kolikor se da. Vrt naj ne žali očesa. Zato se mu da večidel podoba na četiri ogle. Tukaj se tudi posamezne grede in gredice, lehe in lešice, krožci itd. najbolje dajo razvrstiti. Pri malih vrtih ni treba mnogo in širokih potov in stezic. V njih se jako rad zadržuje in plodi plevel. Sploh se pa v malih vrtih stezice v sredini opuščajo in kraj plota ali stene potezajo, kder najmanj prostora jemljejo. Pot ali stezica pri živem plotu mora biti bolj široka, kakor pri stenah. Nikakor ni svetovati, da bi se vrtna stezice nasipavale z debelim prodom, ker se potem težko snažijo in trebijo. Najbolje so tiste stezice, ki stojijo na trdnem dnu celega vrta. —

Vrtna stena in plot je dobro z rastlinkami zakriti. Tukaj svetujemo na južni in jutranji strani sten zasadi vinske trte in breskvice, na večerni strani pa marelice. Za severno stran stene ali plota pa najbolj sodijo višnje. V takih legah rodijo okusne višnjice, jako izvrstne za narejenje višnjevca (Weichselgeist). Vrtnih sten in plotov prevlačevati in pokrivati z brzljenom, hmelom, srabotjem itd. ni dobro. Omenjene rastline namreč preveč vrtu jemljejo in kradejo moči iz zemlje in zraka. Zemljišče za vrt mora biti dobro in lahko za obdelovanje. Kder takega ni, tam se pa naj slaba zemlja popravi. Lehka in rado sušna zemlja se zboljšuje z navažanjem težke močne tratnice in deloma tudi ilovice. V nekaterih letih

bodeš imel vrtno zemljo, da bo veselje. Vlažna mokrotna zemlja pa se popravi, če se s konjskim gnojem debelo pognoji. Dobro je tudi nekaj potočnega peska primešati. Niti prelehka niti pretežka zemlja sodi za vrt. Treba je tedaj obedve lepo pomešati. Ringolanje, t. j. globoko grobanje stori vrtno zemljo za cela 3 leta rodovitno. Lega bodi vrtno mogoče prisolnčna. Njegove rastline ljubijo toploto in svetlobo. Tudi se mora gledati, da ostri krivec preveč vrtu ne škoduje. Previsoke stene branijo zdravemu zraku pristop do vrta. Kakih 10 čevljev je prek zadosti in ravno prav za špalire. Previsoki živi ploti se pri tleh začnejo sušiti in vspuščajo zajce in drugo škodljivo pošad na vrtno grede.

Gozdi ali lesovi so se poslednja leta pri nas neusmileno posekavali — in bilo se je bati najhujših nasledkov takega neumnega ravnanja. Ali, kakor beremo in slišimo, začeli so posestniki in vlada temu v okom prihajati. In to nas veseli in nam daje pogum, da bomo gozdarskim slovenskim posestnikom na korist v „Sl. Gospod.“ skušali v priprosti besedi širiti gozdarske znanosti. Denes hočemo spregovoriti o sovražnikih naših gozdov, posebno pa o tistih, zoper katere se v spomladi zamore kaj storiti. Gozdi imajo mnogo sovražnikov: viharje, sneg, led ali točo, mraz, vročino, ogenj, povodni, udiranje in melenje, oslavljenje in umočvirenje zemljišč. Tem se pridružijo škodljive rastline, živali posebno pa še sebični človek, ki v kratkih letih pokonča, kar se težko v 50—100 letih popravi. Zoper vse te sovražnike se ima umni gozdarski posestnik vojskovati. Izmed škodljivih žuželk bodijo omenjeni kot najnevarniši: smrekov lubadar ali knaver (Borkenkäfer), ki je že veliko tisoč oralov lepega gozda po našem cesarstvu pokončal. Sama cesarska vlada je te dni razposlala ukaz, naj se skrbi za zatiranje tega nevarnega mrčesa. V ta namen se tedaj naj rado in marljivo vsa suha ali bolehnata drevesa spravijo iz gozda. Kajti ravno v takih drevesih se lubadar najrajši naseli in zaplodi. Drugi jako nevarni sovražniki so: borov in smrekov prelec (Kiefernspinner, Tannenspinner) in pa ozimna sovka (Kiefernneule.) Smrekov lubadar je keber, smrekov prelec pa je metulj, ki ima sivkasta zadnja krila in pa bela prednja krila s črnimi kljukastimi črtami. Metulj živi po smrekovih gozdih in se prikaže meseca junija. Svoja jajca polaga na smrekove igle in veje. Drugo spomlad meseca aprila izlezejo pozrešne bradavičaste gosenice, ki prejedajo igle na sredi, tako da večji kosi na tla padajo. Borov prelec je rjav metulj z belo prašnimi, sivimi krili, ki imajo na sredi belo piko. Metulj se prikaže sredi julija in položi svoja jajca na borove igle in veje. Kmalu izleze iz njih čudovito veliko grdi, kosmatih gosenic, ki imajo po straneh bele pikice in dve črni progji izza glave. Gosenice žrejo dolge borove

igle do jeseni. Potem se zarijejo v mah in zemljo ter v spomladi zopet zlezejo na drevesa in žrejo do junija. Borovemu prelec podobna je ozimna sovka. Kot metulj naleže svojih jajc na borove veje in igle, iz katerih kmalu izlezejo gosenice, ki se tudi na zimo poskrijejo v mah. To pa skrbnim gospodarjem podaja najzdatniši pomoček zoper ta mrčes. Mora se namreč brž v spomladi gosenicam, ki hočejo zopet na bore in smreke, vhod ali vlezenje na drevesa zabraniti. To se najbolj lahko stori, če se drevesom za 2 ali 3 prste široke pasi okoli debla namažejo z žgano smolo. Črez taki pas gosenice ne morejo in gladu poginejo. Stari že vsušeni pasi pa se morajo rano v spomladi s smolo zopet pomazati. To se ponavlja vsako leto, dokler ni gozd požrešnih prelec otet.

Golobe hitro odebeliti ali pitati. Kedar so golobi 19 ali 20 dni stari, tedaj se vzamejo iz gnjezda in nasadijo v kako slamnjačo ali škafo, ki je tako pokrit, da živalica ne dobi nobene svetlobe pač pa obilo zraka. Zdaj se vzamejo koruzina zrna, ki so se poprej 24 ur v solni vodi namakala. Zgodej v jutru in pozno na večer se golobu opazno odpre kljun in vspusti po 50—80 zrn. Ako to skozi 10—14 dni redno opravljaš, potem dobiš dobro pitane golobe in mastno pečenko.

Krave dobijo mnogo mleka, ako se telicam, preden prvokrat telijo, skozi 3 mesece vsaki dan po dvakrat daja pešica skuhanega, lanenega semena. —

Konjem zoper hud kašelj na pljučah pomagati. Vsaki dan se bolenim konjem na krmo ali klajo natrosi za 1 žlico sledeče zmesi: 2 dela brinjevih jagod, 2 dela kalmuža in 1 del žveplovega cvetja. —

Dober vinsk- jesih si napraviš, ako nekoliko bukovih trsek položiš v vino. To se bo kmalu spremenilo v okusen jesih.

Dopisi.

Iz Gradca. (Pogreb — Ofenheimovci.) 6. t. m. so v Gradcu pokopali g. Mat. Špic-a, poštnega uradnika, ki je v 31. letu svoje starosti za jetikoj umrl. Rajni je bil med Graškimi Slovenci dobro znan narodnjak. Rojen je bil v Poberžah pri Mariboru.

Tudi tukaj je mnogo Ofenheimovih pristašev, t. j. ljudi, ki niso preveč zbirljivi v sredstvih, ako le do bogastva peljati zamorejo. Pošteno delo in trud se ne cenita več visoko, da, skrb in marljivost se celo zasmehujeta, češ da po taki poti ni moči postati — milijonar. Ko se je v četrtek Ofenheim skozi Gradec peljal v južne kraje, da si tamo zopet svoje „kreposti“ oživi, mu je množica facih